

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V ednosti je moč“.

„Edinost“ izhaja vsako sredo; cena za vse leto je 4 gl. 50 kr., za polu leta 2 gl. 50 kr., za četrt leta 1 gl. 50 kr. — Za oznanila, kakor tudi za poslanice se plačuje za navadno tistopno vrsto: 25 kr. če se tiska 1 krat, 22, če se tiska 2 krat, 20 če se tiska 3 krat. Za večje črke po prostoru. Pri večkratnem tiskanju je cena v primeri manjša.

Naročnina naj se pošilja upravništvu (Veduta Romana št. 106). — Vse drugo uredništvo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisi brez posebne vrednosti ne vračajo. — Posamezne številke se dobivajo po 10 kr. v okolici: Na Opčinah, na Proseku, v Barkoli, v Bazovici, v Škedenji in M. Magdaleni zg.

Slovanom na obalah sinje Adrije!

Zmirom prodrzniše povzdiguje nenasičena italijanska hidra svojo glavo ozirajoč se po našej lepej i ljubljenej domovini, zmirom prodrzniše upije nje izrodek „Italia irredenta“, da ta uže od stoletij slovenska zemlja spada k Italiji in da jo mora Italija imeti za vsako ceno. Gotovo je, da čaka italijanska vlada, razvajena po zadnjih vojnah, v katerih je — če prav tepena — vendar do mala svoj namen dosegla, le priličnega časa, da bi Avstriji vojno napovedala ter prisvojila si dozdevno nerešene provincije. Isto tako je skoro gotovo, da oni čas nij tako oddaljen, kakor si marsikdo misli, ko si bosti avstrijska in italijanska vojna nasproti stali. Saj tudi prodrznost italijanskih kričočev prestopa uže vse meje dostojnosti, kakor da ste si Avstrija in Italija vojno napovedali. Nij dovolj, da „Italia irredenta“ po vsaj Italiji javno rogovili in ljudstvo na boj proti Avstriji pripravlja, začela je sedaj tudi v Napoli izdajati poseben list, „l'Italia degli Italiani“, ki ono rogoviljenje povpešuje. Eden zadnjih listov imenovanega časopisa je objavil tudi pravila „Italie irredente“, iz kojih je razvidno, da bi bili Italijani za sedaj zadovoljni s pridobitvijo Trata, Istre in Tridenta, a sčasoma si hočejo pridobiti še vse druge italijanske provincije, ki niso še pod italijansko vlado. Udje te „Italie irredente“ nosijo posebno znamenje v italijanskih barvah, na katerem je napisano: „Italia irredenta“ in „dokler nij vse pridobljeno, nij nič storjeno“.

Slovani, ne le na obalah sinje Adrije, temuč južni Slovani sploh, ali nij to največja sramota nam, da zahteva Italija kos lepe naše domovine, slovenske naše zemlje, kakor da bi bil Slovan žival, da nij treba prašati, je-li zadovoljin s tem, da se kos njegove zemlje podjarmi ali ne? Ogromna večina prebivalstva Istre, Trata in Goriškega je slovenska, le v mestu Trstu *) in nekotih isterskih mestih je večina italijanska in to uže zadostuje italijanskim nenasičenežem, da našo zemljo za se zahtevajo ter hrepené nas odtrgati od presvitile habsburške dinastije, s katero smo uže stoletja spojeni. Dokle, bratje, bomo mirno nosili to zasaramovanje? Dokle bomo roke križem držali ter gledali, kako se ti italijanski nenasičeneži ozbiljno na to pripravljajo, da bi nas podjarmili? Hočemo biti še vedno hlapčevski narod, kojega se prašati nij treba, ako ga hoče kdo osvojiti, zmirom podlaga tujčevej peti?

Res je, da se Avstriji nij bati Italije same, naša nad vse hrabra vojna gotovo zopet Italijanom kožo počese, ako jo srbi; toda ako bi Avstrija bila kde drugej v vojno vpletena i bi katera druga država za Italijo kostanj iz žrjavice jemala, kakošna osoda nas bi zadela? Gotovo taka, kakoršna je onih 30.000 beneških Slovencev, ki so Italiji v žrelo pali. Prav bi toraj bilo, da smo za vsak slučaj pripravljene, časi so ozbiljni.

Vodje južno-slovenskega naroda, stopite torej skup, posvetujte se, kako bi mogoče bilo, naše ljudstvo na najprimernejše način in kakor hitro mogoče na to pripraviti, da se more samo v bran postaviti, ako bi okolnosti to zahtevale. Od sovražnikov se učimo; „Italiji irredenti“ postavimo nasproti Avstrijo, koja ne

*) Tudi v Trstu z okolico je laški narod v manjšini.

(Ured.)

Pedlistek.

Socijalne razmere na Angleškem.

„Angleška ustava, angleška svoboda! ta bi morala biti vsem družim evropskim državam za izgled in uzor!“ tako se navadno misli, govori i piše zlasti na evropskem kontinentu. Hvaliza se nad vse angleška svoboda tiska i sploh se misli, da bi se angleške socijalne razmere tudi drugod uvesti imele. Zlasti ljudje, ki vse domače zametavajo i ki misle, da le to kaj velja, kar iz Angleškega pride, bodo ti, dragi bralče! slavodatke prepevali o bogatih Angležih. „A ni vse zlato, kar se sveti“, pravi naš stari pregovor, i pregovor se ne laže. Res je sicer, da so na Angleškem nakopičena gorostasna skladišča neizmerne bogastva, da nahajamo v onej državi v vseh strokah znanosti take učenjake, katerim se človeški um mora globoko klanjati; a poleg neizmerne bogastva, vsestranskega globočega znanstva, poleg največje marljivosti, štedljivosti, obrtstva i kupčestva, nahajamo tamo tudi največje siromaštvo, največjo zabitost.

Skoro do ne davna se je sploh mislilo, da vlada na Angleškem najlepše blagostanje, da tamo samo sreča cvete. Neki pisci

potrebuje laškega rešenja, in ta „rešena Avstrija“ naj skrbi — ne za proti — demonstracije, ampak le za to, da se irredentari dostojno sprejmó, ako bi kedaj napali krasno našo domovino. Naša vlada ne more biti tako kratkovidna, da bi brambi lastnih dežel zapreke delala, i gotovo je, da bo vse slovensko ljudstvo, vzlasti na jugu, branilo z mečem v roci slovenske dežele.

Pomoč našemu kmetu.

V štev. 6 „Edinosti“ je gospod „deželni brambovec“ mene slabo razumel, jaz nisem svetoval v ljudske šole poduk o kmetijstvu vpeljati, in sem popolnoma njegovih misli. Še mnogo drugih predmetov bi se moralo iz nje iztrebiti, ki niso drugega nego potrata časa; naj poglobitveji predmeti ljudske šole so: veronauk, branje, pisanje in računstvo, vse to je bilo pred nekoliko leti in otroci so se v njih te predmete temeljito učili, ako je bil učitelj marljiv; dandanes imamo boljše učitelje pa slabše učence, ker ne morejo vsega premagati. Zgodovina, geografija, prirodopis in drugi jezik, (laški, nemški) bi se morali iz ljudske šole popolnoma odstraniti. Kar se ljudske šole tiče, to prepuščam v razpravo sposobnejšim možem.

Moja misel je bila vsa druga, s kmetijskim podukom na drug način kmetu koristiti, ker pa nisem utegol izvršiti, zato sem primoram danes to storiti.

Kmetijski otroci zapustivši ljudsko šolo bi se lahko še vdeleževali ob nedeljah, praznikih, morebiti tudi po zimi poduka o kmetijstvu, katerega bi moral učitelj dajati, in kratimo to šolo, kakor nam drago, na primer kmetijsko nadaljevalno šolo. Ta šola naj bi imela namen poštene kmete odgojevati, ki bodo znali sebi in državi dobro gospodariti. Tega poduka se lahko vdelujejo tudi vsak drug odrasli kmet. Jaz ne bi silil nobenega v tako šolo, premožnejši in pametnejši kmetje bodo sami radi v tako šolo hodili in tudi svoja deca pošiljali, siromak pa tega ne stori, ker on dela, kar mu drugi ukazujejo, njemu ni treba poduka o kmetijstvu. Nikdo me ne preveri drugega in idem še dalje: da bi srenja (občina) manj davka imela, naj se tudi siromak v ljudsko šolo ne sili. Veselje moje bo veliko, ako se jih „pro“ in „contra“ mnogo oglasi. Ker zahtevajo vsi poslanci brez izjemka vsak za svojo deželo obrtniške šole, ne vem, zakaj bi se naši poslanci ne brigali za našo kmetijsko ljudstvo, ker kmetija je podlaga vsakemu drugemu početju v človeškem življenju.

Stari in novejši praktični pedagogi mislijo, da se učitelju ni treba učiti več, nego v svojem življenju potrebuje, ako pa pogledamo v naše učiteljske šole, tako zvana učiteljska, pa zapazujemo, da se vsega več učé, nego potrebujejo, le tega, kar potrebujejo, ne nahajajo. Jaz imam pred očmi vedno ljudskega učitelja med kmetom živečega in tacih potrebujemo pri nas največ, pa jih ne izobražujemo primerno, da bi jih kmetje svoje dobrotnike imenovali, ampak oni so večinoma le breme srenji. Na učiteljskih bi se moral poduk o kmetijstvu pomnožiti, prirodopis pa na praktičnejši način podučevati in preobširni predmeti, matematika, geografija in zgodovina pa skrócić. Tukaj bodo zgodovinarji in

so pa povirili v zadnjem času nekako globokeje v angleške socijalne razmere, ter so odkrili svetu toliko žalostnih reči, da mora svet pred njimi stremeti.

Kako ošabni Angleži podjarmljene narode in zlasti v družih predelih naše zemlje, v južnej Africi, v svetej Indiji trape, zatirajo i z opijem moré, povedali smo svojim čestitim bralcem uže lani enkrat na tem mestu. Njih pohlep za dobičkom sega uže dotle, da z afrikanskimi in indijskimi človeškimi mrtvecev trupli svoje prasce pitajo. Meju družimi pisci je odkril svetu zlasti velezaslužni pisec Velimir Nordan marsikake skeleče rane, ki razjedajo angleške stanove v materi zemlji. Čujmo, kaj pravi ta pisec:

Velikobritansko kraljestvo je aristokratska republika, kterej načelstvuje po imenu kralj. Aristokrati (plemenitaji) so skoraj sami posestniki i lastniki zemlje, ter imajo v vseh zadevah socijalno prevago. V oblasti samih sto gospodarjev je na Angleškem i Valskem tri milijone osemsto in petdeset tisoč angleških njiv zemlje; a še slabše je na Škotskem in Irskem, zlasti na Škotskem, gder poseduje sam vojvoda Suterlandski en milijon sto sedemdeset i sedem njiv zemlje. Iz zadnjega gruntovnega pregleda je razvidno, da se vseh zemljišč dobra tretjina v vsem kraljestvu nahaja v rokah dvanajst tisoč oseb; i vendar žive v trojednem kraljestvu, namreč na Angleškem, Škotskem in Irskem 32 milijonov ljudi! Žalostno do duše.

matematiki odgovarjali in jezičniki bi pa še grščino i. t. d. radi v ljudske šole vpeljali.

Kar se tiče popotnega učitelja in deželnih kmetijskih šol, mislim le toliko, da bodo prvi in zadnji vedno koristni, popotni učitelj pa potem ne neobhodno potreben, deželne kmetijske šole zadobé še le potem pravi pomen; one so dandanes koristne, pa so prepričilo obiskavane, zato do sedaj predrage.

Domobranac.

Duhovskemu stanu!

„Edinost“ je počela letos za naš ubožani narod dobro delati, navetovano je bilo, naj bi se v semeniških kmetijstvu kakor obli-gaten predmet vpeljalo. Radostno sem prečital oni članek in precej z nekaterimi v pismeni pogovor se spustil in nazadnje do zaključka prišel, da si naš „duhovski stan“ največje zasluge za slovenski narod pridobi, ako se ta v „Edinosti“ izražena misel dejansko izvrši in v „Edinosti“ ali kakem drugem primorskem listu ta le pitanja razpravljajo:

- Kako bi bilo mogoče kmetijstvo v semeniške vpeljati?
 - Kam se nam je obrniti, ali do naših poslancev ali do našega prečastitega predstojnika?
 - Ali se da ta vpeljava izvršiti brez skrajšanja kakega drugega predmeta?
 - Ali je hebrejščina za duhovnika neobhodno potrebna?
- Prav obilega vdeleževanja in natančnega pretresovanja prosi za napredek kmeta vnet

Duhoven.

Dopisi.

V Ljubljani, 4. februarja.

Narodna ljubljanska čitalnica je priredila v okusno okrašenih svojih dvoranah v nedeljo 1. t. m. zvečer slavnostno besedo s tem propisom: 1. A. Hajdrih, „Jadransko morje“, moški zbor. — 2. a. Mendelsohn-Bartholdi, „Jesen“, b. Franjo Gerbič, „V noči“, dvospeva gospé Milke Gerbičeve in gospé Engelhilde Lavričeve, na glasoviru spremlja Franjo Gerbič. — 3. Ch. Beriot, „Fantaisie ou Scene de Ballet“, za violon in glasovir, igrata gospod Viktor Parma in gospica Marija Orlova. — 4. Mendelsohn-Bartholdi, a. „Mesec“, b. „Spoved“, samospeva gospé Engelhilde Lavričeve, spremlja na glasoviru gospod Franjo Gerbič. — 5. Ch. Dancla, „Symphonie concertante“, za dva violona in glasovir, igrajo gospod Viktor Parma, gospod Anton Klein in gospica Marija Orlova. — 6. Maierbeer, „Pesem pažeta“ iz 1. akta opere „Hugenoti“, poje gospá Milka Gerbičeva, na glasoviru spremlja gospod Franjo Gerbič. — 7. Dr. Benjamin Iparvic, „Kdo jo mar?“, veliki moški zbor s samospevi za tenor, bariton in bas, pojó gospodje Meden, Pucihar in Valentinčič, na glasoviru spremlja gospica Marija Orlova. — Poslej besede izborni ples.

Navaja se sicer, da se je v zadnjih dveh desetletjih znatno pomnožilo število posestnikov, ali to število je le navidezno, kajti devet desetih teh posestnikov poseduje komaj kako hišico s kaccim vrtičem vred. Taci posestniki množe se sicer, odkar je bila „Land transfer bill“ zakonom proglašena. Po tem zakonu idó namreč izgubljene posestne pravice, ki komu na kako zemljišče pripadajo, ako jih ni v času po postavi odločenem užival. Ako se je pred to postavo proti posestniku kak „grant“ ali kako darovno pogodbo celó iz dvanajstega stoletja produciralo, izgubil je lahko prav vsak posestnik svoje nepremakljivo dobro, ali moral se je vsaj zaplesti v dolgo, predrago pravdo, v kterej je bil dolžan zagovarjati lastninske svoje pravice.

Negledé na bogata mesta, lahko trdimo, da se na vsem Britanskem nahaja komaj sto tisoč pravih posestnikov, ktere žive njih zemlje. Isto tako teče dobiček iz kupčije in obrta po raznih potevih in ovinčih v aristokratov žepove. Bogati obrtnici i trgovci si prizadevajo na vse moči: da se uvrste „v viših deset tisoč“, ter so srečni, ako mogo svoje hčere svojimi milijoni vred oddati nepremožnemu mlajšemu sinu kacega lorda, ali pa, ako mogo svoje sinove zakonom združiti z nepremožnimi naslednicami plemenitih imen.

Vkljub vsej političkej svobodi se nahaja politika skoraj le v aristokratskih posestnicih. Razen enega jedinega delalca, ki v parlamentu sedi, ima parlament poleg nekaj tacih, ki vedno vla-

Ta obilni in lepi propis je zvalil mnogobrojno odlično društvo v svitlo dvorane, skoraj vsa naša narodna inteligenca je bila zastopana in krasen venci lepah naših gospej in gospic je dičil odlični zbor. Točke propisa so se izvršile vseskozi izvrstno; moška zbor, začetni in končni, pela sta se z navdušenostjo, samospjevi v njih od naših vrlih pevcev jako izvrstno, navdušila sta občinstvo, katero ju je z burno pohvalo sprejelo. Tudi dve srednji točki: igra na goslih se spremljevanjem na glasoviru, pokazale ste, da imamo izvrstne muzikalne talente v naši sredi. — Biser pak in najkrasnejši list vse besede so bile točke 2., 4. in 6., pesni, pete od dveh divnih slavčkov, kterima domovje je notranjska stran; prišle ste ovi dve krasni gospi in zapele pobožno služajočemu zboru najprej pesne v propisu navedene, potem pak, ko nij hotelo umiriti se od divnih sladkih glasov vzburljeno občinstvo — zapela je še vsaka eno od naših večnokrasnih domačih pesni, gospa Milka Gerbičeva „Luna sije“, gospa Engelhilda Lavričeva „Kje dom je moj“, in s tema dvema, z milozvučnim glasom, polnim srčnega čutila petima pesnima očarale ste notranjski divni pevski vili srca pričujočih; — tiho je bilo v napolnjeni dvorani, kakor da ne bi bilo jedne duše v njej, le mili glas lepe pevke se je razlegal po njej in vtopljal srca v valove sladkih čutil, in še ko je utihol, bilo je tiho vse; — potem pak nij hotelo jenjati burno živjoklicanje in zahvaljevanje za nenavadno lepo veselje. Videlo se je, kako lepa, krasna je slovenska pesen, naša pesen. — Mnogo, mnogo hvale milima našima notranjskima slavčekom za neprimerno krasno veselje, katero ste nam podelile. Ponosni smemo biti na naše domače pevske moči, z veselo nadejo smemo gledati v bodočnost, ker narod, kateri ima tako lepe pesni in tako izvrstne in obdarjene sveštenike lepega petja, ne izgubi srca do svojega jezika, svojega jedra, veselo pevajoč divne pesni svoje mora napredovati vsem vnajm neprijateljnim oviram k ljubi.

Po tako sijajno izvršeni besedi se dvigne veselo občinstvo v stranke dvorane. Ko je pa bila velika dvorana izpraznjena, zadržajo godci na ples, in, urno se zavrti veseli mladi svet po spolzkih tleh, in zagotavljam ti, da je bil lep, zelo lep ta vrteči svet; nježni spol v okusnem in dragocenem odelu, mej kterimi so zopet kraljevala dva notranjska slavčka, lesketal se je in dičil še svojo krasoto; živahno se je plesalo do ranega jutra.

Vsak pa, kdor se je te slavnostne besede vdeležil, vzal si je domov neizbrisljivi čut prav vselega, z izborna zabavo minolega večera. — Še mnogokrat tako!

M.

Iz Javorja na Gorenjskem, 6. februarja.

V občini Stare Poljane (Javorje) in občini Trata je bilo uže meseca novembra lanskega leta naznanjeno, da so volilni listi razpoloženi in da bo v kratkem volitev novega občinskega odbora; pa vse je zaspalo, ker žali Bog, sl. c. kr. okrajno glavarstvo je na nas pozabilo in pri visokem deželnem odboru smo iz spomina prišli.

Občinska predstojnika sta po besedi častna Kranjca. — Pri nas na Javorjih smo se veselili, da se združite občini stare in nove Poljane; kakor se je nekaj v „Slov. Narod“ bralo, v eno občino, pa nič kaj ne kaže, še bo gospodoval stari naš Herr Johann Aschepe po svoji volji s privoljenjem svojih zetov in sosedov, kteri mu pomagajo pri naših žulih. Plačujemo le 5% občinskega priklada.

Kaj pa sosedna občina Trata? Bila je občinska volitev pred štirimi leti; pa to je sl. c. kr. okrajno glavarstvo v Kranju za nepostavno spoznalo in županu naročilo, naj se nova volitev razpiše. Župan Herr Schrey pa volitve ni razpisal, in vse je ostalo tako, da ni nobenega pravega svetovaleca in odbornika.

Pa so, kakor pri nas pravimo — nobel in fin —; zidajo uže 6 let novo šolo, ki bo pa gotovo v petih letih dodelana; dosti je gospodarjev, ki pa imajo prav razumne glavice. Na dražbi so se oddajala šolska dela, kakor zidarstvo, tesarsko, mizarstvo i. t. d. za prvo nadstropje, ki se je tudi delati začelo, pa kaj se je zgodilo? — izdelali so skoraj tri nadstropja.

Plačujejo dobrih 6 let 33% občinskega priklada, in so tudi drugod, ne malo novecev nabrali; vendar pa se govori, da je občina le kakih 2000 gld. — dolžna —; to so glavice, modre i skrbne za občino! Delalci se hitro plačujejo, uže so enemu bar-

dajočej stranci službujo, zgoli aristokrate. Za človeka iz ljudstva je preteško, da bi se namreč priboril kak sedež v parlamentu, kajti tak mandat stoji posredno pet tisoč funtov šterlingov, i poleg tega bi imel tak kandidat proti sebi železno urejeno zvezo aristokratov, kterim se v vseh zadevah morajo slepo pokoravati milijoni njih podložnikov. Vse to je sila tesko promeniti, kajti mandati mest niso v nikacem razmerji z mandati na deželi, saj spada od dvajset sedežev v parlamentu na zadnje devetnajst sedežev.

Parlament je vsemogoč, i ker je sestavljen iz samih aristokratov, umeje tudi do dobrega rabiti svoje moči v korist svejega stanu. Vse brezštevilne sinekure, ktere požirajo na leto poln drugi milijon funtov šterlingov, oddajajo se jedino aristokratom. Le v najnižejših uredih službujo plebejci. Višje, najvišje i diplomatske službe so povlastica (privilegij) „najvišjih deset tisoč“. To velja tudi v častništvu (oficirstvu), da si je prepovedano prodajanje častniških služb. Sploh se pa od častnika toliko izvenrednega zahteva, da more le bogataš tacim zahtevam zadostovati.

I cerkev, ta velika moč na Angleskem, tudi ona je popolnoma v oblasti aristokratov, ker pripadajo najbolje župe (fare) posestnikom, ker imenjo posestniki župnike i ker višje duhovenske službe vlada, to je aristokratsko, podeljuje.

Talentriranemu mlademu človeku je odprta na Angleskem vsaka kariera, — to se ve da le v teoriji, kajti brezi denarjev i

varja 34 gld. do vinarja izplačali, drugi, menim, da čakajo zavoljo visokosti šole. Kaj več prihodnjic.

Iz Povirja, 8. februarja.

Prav redko katerikrat se kaj bere v kakem časniku iz našega kraja, i reči moram, da bi tudi meni ljubše bilo, da nemam vzroka do tega dopisa.

Ako zapusti naš kraj in našo faro mož, katerega zavoljo njegovih vsestranskih vednosti, zavoljo njegove neutrudljive marljivosti, zavoljo vestnega opravljanja teške službe in zavoljo srčne prijaznosti do vsacega, ves okraj in vsa fara otroče ljubi; če tak mož faro zapusti, to gotovo ne more biti veselo poročilo. In ta mož je visokocastiti gospod župnik France Čebular, ki je bil nam 13 let skrben duhovni oče, vesten svetovalec in najboljši prijatelj.

Koliko je on storil za našo poprej precej zanemarjeno faro, katero zdaj lahko ponosno v izgled drugim postavljamo, koliko je storil gospod župnik Čebular za našo občino; to vemo najbolje mi, to je vsestransko priznano.

Gosp. župnik Čebular je pa tudi izvrsten poljedelec in vešč čebelar. Priča temu so lepo oskrbena, k župnji spadajoča posestva. Kar smo se v tem obziru od njega naučili, to bode nam in našim potomcem v korist.

Takega čebelarja pa tudi ni na vsem Krasu, kakor je gosp. župnik Čebular. Njegov čebelnjak ogledati si je res pravo veselje. Kako umno in praktično je vse tam narejeno! Nahajal si pa tudi gospoda župnika, ako so mu druga opravila dopuščala, vedno v čebelnjaku s kako knjižico v rokah marjlice čebelice opazujočega.

Openci, čestitamo Vam, da doboste tako izvrstnega gospoda! Posnemajte in spoštujte ga! Zagotavljam Vas, da se ne boste kesali. Z bogom!

S Klanca, 8. februarja.

V sredo 4. t. m. ob 11 uri zvečer je nenadoma prestrašil glas vso okolico, da gori v bližnji vasi Ocizli. Kar naglo je bilo v ognji posestvo Valentina Mihaliča, ki je ta dan svoje ženitovanje obhajal; vpepelil je požar tudi posestvo njegovega sosedu Ivana Mihaliča, kateremu ni drugzega ostalo, razen par volov, ktere je v veliki sili iz hleva izgnal. Pri njem je pa tudi vse cerkveno blago zgorelo in 6 ovac; usmiljeni ljudje so njegovih 5 otrok pod streho vzeli. Strašni požar je toliko hujše razsajal, ker ga je silna burja podpihalvala. Ljudje so bili večidel doma, da so vsak pred svojo hišo gasili goreče deske, ki jih je burja po vsi metala. Nesreča je bila pa tudi ta, da niso imeli vode, s katero bi gasili; pomagali so si le z ledom, s katerim so okna užganih hiš zasidali, da bi se tako rastočej nevarnosti ubranili. Pri gašenju so se posebno vrlo vedli Klančani, župnik Šved, i župan pa sta kaj dobro gasilce vodila ter ubranila, da ogenj ni dalje segel. Od obeh pogorelcov ni bil nobeden zavarovan.

Iz srednje Istre, 8. februarja.

V torek 3. t. m. je šest osemljenih razbojnikov napalo g. inženjerja Klupp-a iz Pazina in njega spremstvo, obstoječe iz dveh delalcev in dveh železniških čuvajev, blizu Zabronič-a, železniške postaje mej Kanfanarom in Vodnjanom. Razbojniki so najprej iznenadene omenjene osebe, ki so se s železniškim vozičkom v zarezu blizu Zabronič-a peljale, s kamenjem in strašnim upitjem sprejeli; g. inženjer Klupp je bil takoj od kamena zadet in je padel nezaveden pod železniški voziček. Mej tem so se pa njega spremljalci v bran postavili i da so bili le štirji, šest razbojnikov v beg zapodili. Razbojniki so bili oboroženi in so dvakrat ustrelili; dva razbojnika sta bila s kamenjem ranjena, in to je bilo povod, da je bilo pet njih uže drugi dan dobro shranjenih.

Morala tega dogodka, kateri se v istem kotiču Istre pogosto ponavlja, je ta, da boče vlada primorana na to paziti, da boče tudi tam — v takozvani Roveriji — red vladal ter da dosedašnje razmere enkrat prenehajo. Toda ako vlada hoče to zelo korenito iztrebiti, treba je, da počenja tam šole ustanovljati ter duhovščino nastavljati. Ker pa to odraslemu rodu nič ne koristi, treba je tega s pomočjo žendarmerije in vojakov brzdati in na to paziti, da se mlajši narastaj od odraslega ne kviri. Toda ako se šole ustanove, treba, da bodo narodne, v katerih se lahko otroci kaj

brezi velikaških zvez se tamo talen! se razviti ne more. Višji poduk je vele draga, predraga stvar, siromaku nemogoč. Mladene brezi materijalne podpore ne more hoditi ni v navadne šole, ni v tako zvane „College“ a še najmanje na vseučilišče. Vrh tega ne zmore on nikakor ne previsocih pristojbin predpisanih za izvrševanje advokature, zdravništva ali drugzega tacega ureda.

„Tako“, pravi Nordan, „je vsestransko vtemeljena oblast aristokratov i ni ne moči, ne sile, ki bi mogla to oblast mirnim potem zlomiti. Nastopniki vladajajo zemlji, dajo njej postave, zastopajo jo na ptujem“ zapovedujo njene armadi, njenemu brodivju; mlajši sinovi imajo v rokah svojih vso upravo, vse sodništvo, vladajo na vseučiliščih i v cerkvah i tako podjarmljevajo aristokratskemu uplivu javno upravo (administracijo) i pravosodje, znanstvo i narodno čuvstvo. Ni toraj čudo, da se umetnost, slovesnost (literatura), da se celó i modroslovje samo pokoravati mora aristokratskemu slepilu, ter da potujo kupčije in obrta bogastva kakor navadni danj ali tribut v aristokratov nenasičene žepu. Plašno, spoštovanja poln gleda pa plebejec na vladajoče aristokrate kakor na nekakove nadzemske bogove, ter jim se klanja globoko do črne zemlje, keđar v svojej napuhlosti v veličastnih procesijah, kterim se živa duša približati ne sme, neizmernimi bogastvi obdani, mimo njega ošabno korakajo.

Tako je, dragi bralče! na Angleskem. Razmere so v resnici žalostne. Mnogo je tekom doljih vekov prebil ubogi človeški rod

uče, ne pa take, kakoršno imamo pri sv. Petru v Šumi, katero bi moralo najmanj 80 otrok obiskovati, pa jo le trije (beri trije) obiskujejo, kar je jako naravno, kajti deca ne zna ni edne italijanske in učitelj ni edne hrvatske besede. Nij tedaj čudo, da Istra pri takih okoliščinah ne napreduje in da je ljudstvo neizobraženo, čuditi se moramo le, da je tako i da nij še slabše.

Mikalo bi nas pa vsakako poizvedeti, so li one škandalozne razmere vladi znane ali ne, in ako so, zakaj ne zapodi vlada takega učitelja in ga ne nadomesti z drugim, ki pozna oni jezik, kojega izključljivo tamošno ljudstvo govori. Ako nema vlada sposobnega osebja za to, naj saj izroči šolo g. župniku, ali pa naj jo popolnoma zatvori.

O šolstvu v Istri bo treba sicer še marsikaj povedati, v tem oziru se greši v Istri proti zdravi pameti tako strašansko, kakor še v Kitaju ne. Toda to drugikrat.

Z Dunaja, 8. februarja.

Evo Ti, draga „Edinost“, prvi moj dopis z Dunaja! Odkar so se Tvoji prostori razširili, uverjen sem, da Ti boče tudi odtod marsikateri dopis vseč. Poročal bodem o politiki, o slovanstvu na Dunaju, o zanimivostih dunajskega življenja, a tudi o marsikateri drugej zadevi, če le količkaj utegne zanimati drage Tvoje čitalece.

Najprvo nekaj o ministerskej krizi. Tu prihajajo i nastajajo dan za dnevom nove sestave. Danes se govori o baron Grödlu, jutri o Kriegsavu, potem o katerem drugem i tako gre vsak dan jedno ime v ministerstvo nauka, a drugo se mora izbacniti. Kriegsavu, o katerem so vsi časopisi — nemški i slovanski — zatrjevali, da ima vsak trenotek imenovan biti naučnim ministrom, danes nij več mogoč. Začenja se toraj nove sestave i kakor „deus ex machina“ mora biti kandidat naučnega ministerstva grof Taaffe sam, a na njegovo mesto bi imel priti znani moravski Weber.

V ustavnih krogih se tudi trdi, da naprotiv trjenju v avtonomističnih krogih nij ministerske krize, ker doslej nij nijeden člen ministerstva dal ostavke; dalje, da so imeli 5. t. m. ustavoverni ministri Korb, Stremayr i Horst z ustavaki, Weeber-jem, Wolfrumom i Tomáščukom posvetovanje, v katerem so poslednji izjavili, da bi imenovanje ministra nauka iz pravne stranke bil naravni udar na ustavoverno stranko. Tudi so baje v tem posvetovanju imenovani trije ministri izjavili, da držé na vsak način z ustavoverno stranko. Minister Horst je neki naravnost izrekel, da za slučaj naimenovanja naučnega ministra iz avtonomistične stranke dá takoj svojo ostavko, ker se noče ločiti od ustavovrnežev. Denašnji dunajski „Vaterland“ smatra taka izjavljena za strankarski maneuver, kar je tudi res, kajti ustavaki v svojej oholosti tako počenjajo po svojih časnikih, da se človeku uže gnjusi. Gotovo je, da ima Taaffe svoje muhe. Danes je na dobrikanji pri avtonomistih, jutri zopet tolaži ustavoverce. Zavlačevanje i oklevanje pa mu slednjič mora izpodmakniti stol v kabinetu. Ostane-li avtonomistična ali ustavoverna stranka na cedilu, to se ne more za gotovo prorokovati. Znamenja pak kaže, da se ustavaki še bolj razruše, nego so uže sedaj, i morda ima Taaffe prav, ako čaka, da se razjé ustavoverstvo, predno pojde odločno na dejanja.

Kar sila veliko vpitja dela v tako zvanih liberalnih krogih, to je spomenica čeških škofov na ministra Stremayr-a. Češki škofje odločno zahtevajo, da se šolske postave izpremene. V spomenici so nje nedostatki obširno razloženi i v njej se kar naravnost pravi, da je postava v mnogih točkah za razvoj človečanstva na verskej podlagi škodljiva, da je ljudstvu, preobloženemu s toliko bremenom, krivična, ter da vsak razboren človekoljub mora delati na to, da se dotične točke uničijo.

Spomenica čeških škofov je v ustavskih zbudila pravičen strah. Ako pride res do tega, da vzmó spomenico državni poslanci avtonomistične stranke v pretres, potem je tudi gotovo, da se bodo godilo v šolskej postavi spremembe.

Knjaz Alojzij Lichtenstein i Lienbacher sta uže 5. t. m. dva predloga o preustroju šolskih zadev v državni zbor prinesla; prvi zahteva, naj se visoka vlada pozove, naj takoj opravičene pritožbe o preobloženju občin i dežel valed šolskih postav ovaži, a drugi: naj se čas šolskega obiskovanja skrči od 8 na 6 let. Obadva predloga so tudi podpisali slovenski državni poslanci.

L-v.

po raznih evropskih predelih, a vendar ni nikder tako osiromašil, kakor na bogatem Angleskem, kder imajo nekteri vse, drugi pa nič. Le bedno stanje, v kterem se je nahajala tužna krščanska raja pod osmansko presilo, dokler je ni slovansko orožje osvobodilo carigrajskega jarma, more se nekako primerjati nezmoznemu stanju angleškega poljskega delalca. Ni čudo toraj, da so ošabni angleški aristokrati tako ljuto branili prisvojene pravice turških gospodarjev i da niso imeli ni duše ni srca za užasne muke potlačene, na smrt upehane krščanske raje. Te žalostne nezdrave razmere ne mogo dolgo trajati. I viži, bliža se uže začeljeni pepelnice ostri sodbe dan tudi za angleške krivice, za okrutnosti angleških aristokratov. Uprlo se je uže Irsko nezmoznemu zakupništvu jarmu, ognjevite iskre puhté iz pokrite žrjavice uže po raznih družih angleških naselbinah, i bliža se čas, ko bode onih ošabnih „deset tisoč višjih“ v zadovoljstvo vseh prebivalcev širne naše zemlje strmoglavljenih z visocega zlatega prestola pod nizko podnožje, saj pravi nam uže sloveči hrvaški pesnik Ivan Gundulič v šestnajstem stoletju:

Kolo od sreče u skoli
Vrteti se neprestaje.
Tko bi gori, eto je doli,
A tko doli, gori vstaje.

Iz tržaške okolice, 10. februarja.

V nedeljo zvečer 8. t. m. so se neki zmirom boja željni pijanci v nekej krčmi blizu sv. Ane sprli in v prepiru je bil eden prav „mojstersko zaklan“, z nožem mu je drug vrat prerezal. Prenesli so ga hitro v tržaško bolnico, kder pa je po nekoliko ur dušo izdihal. Umorjeni je zapustil mlado vdovico in 2 otročiča. To je žalosten nastopek pijančevanja i divjosti. Vladi (Italijani) hočejo biti, ali vsaj štulijo se za take. Posnemajo Vlahe v vseh grdobjah, posebno pa z grdim preklinovanjem in z nožem.

S „cortolado“ uže otroci preté, bati se je še enakih žalostnih dogodajev. Kdor bi tem zasleplencem dopovedati mogel, da so ljudje (to bi bilo pa uže pretežavno, da so kristijanje), zares bi veliko plačilo zaslužil pred Bogom i pred svetom. V cerkvi tega ne bodo slišali, ker se je ogibljuje, kakor huduč križa. Premisleka vredno pa je to: kak bo de mladi narastaj po takih izgledih svojih roditeljev.

O divjosti i pokvarjenosti ljudstva v Žavlah bi veliko imel poročati in bi tudi pisal, ako bi le količkaj upanja imel, da bi kaj koristilo, ali kaj hočem — ker baje ni eden v Žavlah ne bere „Edinosti“. Bilo bi brezvspešno. Ako bi sl. društvo „Edinost“ kaj ukrenolo, da bi te ljudi do kake zavednosti dovedlo, splačalo bi se, ali malo je upanja.

V Trstu, 15. februarja.

(Korso v Trstu. — Tržaška čitalnica. — Velik koncert po veliki noči v korist Istranom. — Društvo „Slavec“ in tržaški pevci. — Irredentariji in pa nemiki listi).

Prošli predpusť je bil sicer kratek, k ljubemu temu pa prav zanimiv in živahen tukaj v našem Trstu. — Mnogo društeev je imelo zabav na izbor, — a pust navadno v Trstu še le z repom zvije — in tako smemo reči, da je bil pri nas korso na pustno nedeljo manj živahen od prejšnjih let; tudi korso na pustni ponedelek nij veljal dosti; toliko bolj živahno pa je bilo pustno vozarjenje zadnji dan pusta: nad 300 lepih kočij se je vozilo od lipskega trga do javnega vrta; mej temi kočijami smo zapazili tudi prav lepe maškarade; a vse brez političnega značaja, kar prav pri nas nij navada, kajti naši „Irredentariji“ so navadno zadnji dni pusta porabili za politične demonstracije. — Pač pa smo videli lepo maškerado predstavljačo poljedelstvo v okusnih slovenskih oblekah in tudi slovenske viteze, ki so hrabro branili slovensko zastavo. — To grupo so namreč v ulici za mestno hišo napali nekateri lahonski mesarji; a naši vitezi so se hrabro branili, oteli čast slovenske zastave in lahone zagnali v beg. Iz tega se lahko vidi, da se naša reč vendar giblje pri vsakej priliki: „e pur si muove“. — Kar je spominjalo nekoliko na bedo, bilo je to, da takozvanih konfetov nijso metali toliko, kakor v poprejšnjih letih. Pri vsem tem pa je en sam trgovec v treh dneh zalučal blizu 1000 gl. konfetov; v poprejšnjih boljših časih pa je bilo več takih, ali vsaj blizu takih.

Tudi naša čitalnica je predpusťom priredila mnogo lepih veselie i vsak teden majhen ples; a zadnje pustno saboto bil je veliki ples (bal paré). Dvorana je bila pretesna za obilo množico aveta. V tč let nij bilo v čitalnici toliko in tako dičnih plesalcev in plesalk — pa, tako živahno in veselo, da je bilo milo neplešaču diviti se veselja naše mladeži. Kotiljon, izvrstno redjen po g. udu Trouvé, trajal je do 4 uri zjutraj. Ko je bil uže kotiljon pri koncu in so začele voliti gospé, stopi prvosednik g. Polić, obdan od vseh odbornikov sredi kola ter naglaševaje zaslugo g. Trouvéja za našo čitalnico, poklonil mu je v imenu čitalnice krasen prstan v spomin in znamenje velikega spoštovanja. — Občinstvo je na to klicalo g. Trouvéju, kateri se je ves ganjen zahvalil. Nij treba pristavljati, da je bilo bouquetov v izobilji in redov. Gizdav! koji jih je dobil mnogo, ako pa malo, pripravlja se za drugo leto, da se osveti. — Sploh smemo reči, da naša čitalnica dobro napreduje; udov število raste vsakim dnevom; le nekoliko več duševne zabave bi bilo želeli.

Ker smo uže pri veselicah, naj povem še eno prav veselo. — Zadnji koncert v gledišču je naše Slovence tako navdušil, da se razodeva občna želja po še ene takej veselici. — No, naše društvo „Edinost“, ki se ne bavi le s politikom, temuč tudi z enakimi zabavami, napravi s tržaško čitalnico vred k malu po velikej noči koncert v korist ubožcem v Istri in tržaškej okolici. — Ta koncert pa mora biti še veliko lepši, nego je bil zadnji. Vdeležé se ga aktivno vsi pevski zbori iz Trsta in okolice, potem je dal besedo, da bo de sodeloval, slavni tenorist g. Gerbec in njegova gospa, ki je tudi ena prvih slovenskih pevkinj; povabil je odbor tudi g. Krežmo in nadejati se je, da tudi on pride. — Za igro so tudi uže pridobljene najboljšé moči iz Trsta in še celó Gorica nam pride v tem obziru prijazno na pomoč. — Iz vsega se vidi, da se pripravlja koncert v velikem obsežku, kakoršnjega nij bilo uže več časa nikder na Slovenskem.

Ker pa govorimo uže o petji, naj omenimo še druge važne novice: „Slavec“, pevsko društvo za vse Primorsko se i kratkem preuredi in sicer tako, da bo de vsak pevski oddelek, v Gorici, Trstu, Tolminu i. t. d. imel svoje lastno gospodarstvo, dakle na popolnoma federalistični način. — No, ker smo mi Slovenci pravi pravcati federalisti, bo de ta ideja gotovo z veseljem sprejeta in „Slavec“ se prirodi, kar je želeli. — Tržaški naši pevci se vsi vjemajo s tem in nij treba družega, nego da odbor pošlje svojega „generala“ sem v Trst, da on vse to pri nas uredi. — Naš nasvet bi bil tudi ta-le: Pri velikem koncertu v tržaškem gledišču naj bi uže nastopilo prerjeno društvo „Slavec“, to bi bil najboljši začetek tukaj v Trstu. — Prosimo toraj odbor, ki bo de imel te dni sejo v Gorici, naj to reč dobro preudari in kuje železo, dokler je gorko.

Naši Irredentariji zdaj molče, pa kakaj? Oni se nadejajo, da bodo v kratkem odrešeni in si mej seboj šepetajo, da se uže to spomlad kaj zgodi. — Ne bo dal! Prazne sanje so to! Mi Slovenci in drugi Slovani, ako bi nas tudi naša Avstrija zapu-

stila — branili bomo jej Trst do zadnje kaplje krvi, kajti mi Slovenci in vsi Avstrijci moramo imeti Trst. — Kar se pa nam jako nespametno zdi, to je, da nemški, celo oficijozni tisti imenujejo primorske dežele italijanske. Saj s tem sami pripoznavaajo in opravičujejo „Irredentarije“! Kateri pametni človek pa more imenovati te dežele italijanske? Da, naši oficijozni se boje Slovanov in rajsi geografijo in zgodovino pačijo, nego da bi priznali: to so slovenske dežele! Ali nij to abotno in državi škodljivo?

Kritični politični pregled.

Domače dežele.

Dopolnitev ministerstva se je odložila. Trdi se, da je bil dvorni svetovalec Kriegsaan uže imenovan, da se je pa imenovanje preklicalo zaradi nekaterih pripetljajev, vzlasti zaradi spomenice čeških škofov i predlogov kneza Lichtensteina i poslanca Lienbacherja o šolskih zadevah, vsled katerih so judje i njihovi privrženci strah zagnali, kakor bi se ves Dunaj v prah valil.

Oficijozni časniki trde, da zdaj gre za to, da se imenuje tak naučni minister, katerega desnica državnega zbora ne more za nasprotnika imeti; drugi pa pripovedujejo, da se naučni minister zdaj ne bo de imenoval, iščeta pa se ministra za notranja opravila i za finance. — Mi smo tega menjenja, da se mora dopolniti ministerstvo iz večine državnega zbora, ako bo de večina krepko stala i zložno delala, sicer pa se lahko kaj zgodi, kar bi nam bilo jako neugodno.

Na južnem Tirolskem je naša vlada vojake pomnožila, k temu jo je primorala „Italia irredenta“, katera je nedavno razglasila svoja pravila, katerih prva točka zahteva pridobitev južnega Tirolskega, Trsta in Istre. Ne da bi se bilo bati vojne z Italijo, ker italijanska vlada dobro vé, da sama zoper Avstrijo nič ne more opraviti, ali lahko bi se zgodilo, da prodrzni laški strmo-glavci planejo na Tirolsko i zato je bilo treba pomnožiti vojake, da odbijó vsak napad od laške strani.

Laški časopis „Perseveranza“ je prinesel o tej stvari iz Verone dopis, v katerem med drugim pravi: „Avstrijska vlada vojakov gotovo ni zaradi tega pomnožila, da bi nam k malu vojno napovedala, ali take previdnosti ne dela noben narod na meji dežele, s katero je v prijateljstvu, to je sovražna demonstracija, da se nam očitno kaže, da Avstrija nam ne zaupa i da je zoper nas.

I kedo je danes z nami v Evropi?

Mi smo popolnem osamljeni. Kam je prišlo visoko i zavidano diplomatično stanje, na katerem je stala Italija pred malo leti na svetu? Ponižanje, katero pripravlja Italiji levica z brez-pametno, bedasto zunanjo politiko, mnogo je hujae, nego slabo nje vladanje v notranjej upravi.

Ali moramo ta sramotni pečat še dolgo na čelu nositi?“

Ta tožba je gotovo popolnem opravičena, kriva je pa ni Avstrija, ampak Italija sama, najbolj njena vlada, ker nima ni poguma ni moči, da bi zatrla irredentarijev nespametne sanjarije i roparske namere.

Tudi „L'Opinione“ toči krokodilove solze, ker pravi, da nobeden (?) na Laškem ne govori o napadu na Tridentinsko, nobeden ne misli, da je to mogoče. Ščuvanci za „Irredento“ nemajo nobene oblasti. Vesti o pripravljani „Irredentarijev“ se kujejo le (?) v Avstriji i provzročujejo nemir, ki je nam neumeven (!). Javno menjenje na Laškem zahteva, naj vlada skrbi, da se spoštujejo vse mejnarodne zaveze.

Državni zbor je zadnji petek sprejel postavo zoper ponarejanje in umetno napravljanje vina po načrtu dotičnega odbora, kakor tudi postavo o zemljiškem davku z nebitvenimi premembami.

Zadnje novice z Dunaja poročajo, da je bil Kriegsaan imenovan za finančnega, pl. Conrad pa za naučnega ministra.

V Zagrebu i po Hrvaškem roji neka stranka, katerej oče je nesrečni Starčević. Ta mož vidi na svetu le Hrvate i misli v svoje prenapetosti, da se morajo vsi drugi Slovani njim pokoriti. Da imajo Hrvati veliko važnost mej južnim Slovanstvom, to je gotovo, ali vsak človek, ki le nekoliko pozna zgodovino, mora pritrditi, da Hrvate čaka lepša bodočnost le v zvezi i zlogi družih slovenskih narodov, da je to pogoj njihovega obstanka, njihovega živjenja. Starčeva prenapetost je uže škodila Hrvatom, vzlasti neskušenej mladini. Zaradi njegovih bedarij so bili te dni 4 učiteljski pripravniki z 9 gimnazijasti iz šole seguani, mnogo juristom po se je dal „consilium abeundi“. Žalostno je, da ima tak človek, kakor ic Starčević, še kaj vpliva.

Tuje dežele.

Kakor je nam uže zadnjič naš dopisnik iz Čajnice poročal, pripravljajo se tam na posejenje še ostalega novopazarskega okraja. Tudi druga znamenja kaže, da se spomladi to zgodi; prav na tihem se delajo uže vse potrebne priprave. Bosniška deželna vlada je uže razpisala ponudbe za vse potrebe, da se posede Sjenica i Novipazar; brez teh krajev ne bi mogoče bilo dolgo vzdržati se v novopazarskem okraju, da pa zasedenih krajev avstrijska vlada ne dade iz rok, to je gotovo, ker bi se v najvišjih krogih to nikakor ne dopustilo.

V srbskej skupščini je minister Ristić na prašanje Ivana Boskovića odgovoril, da Avstrija nima slabih namenov se Srbijo i da se nadeja, da se k malu ugodno rešijo zadeve zastran avstrijsko-ogersko-srbskih železnic.

S Črnogoro se je Avstrija dogovorila, da bodo vojaci obeh dežel zatirali roparstvo na turške meji. — Črnegorci se zdaj ponuja krščanska Kučikrajna i nekoliko ozemlja na Limu v zameno za Plavo i Gusinje. Italijanska vlada posreduje ta posel; ker so tudi druge vlade zadovoljne s to zameno, tedaj se je nadejati, da se prepir zastran meje poravna, ako le turška vlada pošteno misli.

Laški parlament se je zopet odprl. Postava zastran davka od mlenja bo v njem provzročevala še burne seje.

F. Milani so na obletnico meseca februarja 1853 padlih nesli udje republikanskega delalskega društva venec na pokopališče. Ker je bil na venec napis „republikanska bratovščina“, zato je policija zahtevala venec. Začel se je zaradi tega boj, v katerem je bil venec popolnem raztrgan, delalca, ki je nesel venec, zaprla je policija, pa po zaslišanji takoj oprostila, delalci pa so brez ovire šli na pokopališče.

V Peterburgu je policija našla drugo nihilistično tiskarnico, zaplenila jo in več oseb zaprla.

Angležem se v Afganistanu vedno slabše godi; angleška vlada je sprevidela, da mora vojake poklicati iz te dežele, ker se nevarnosti vedno množe i se je bati, da jih Avfgini popolnem pokenčajo. Angležem je tedaj v Afganistanu izpodletelo i to je njihovemu imenu in vplivu zelo škodilo. Če tudi se posreči, kar je pa še jako dvomljivo, da odnese angleška vojska žive kosti iz Avfganistana, vendar se omaje vera v njihovo moč; podjarmljenim rodovom v Aziji to ne ostane prikrto, ponosniše začno nositi glavo po konci in angleško gospostvo v Indiji utegne začeti temneti i propadati; vse to pa bo de v veliko korist Rusiji, ki prav zdaj pripravlja vojno na Turkomane, da raztegne meje do Avfganov.

Domače stvari.

Cesarški dar. Cesar je podaril 500 gl. podpornemu odboru za stradajoče goriske deželane.

Volitev v mestni zbor. 21. t. m. bodo volili volilci četrttega volitvenega razreda enega poslanca v tržaški mestni i deželni zbor. Mi priporočamo slovenskim volilec, naj se vsi vdeležé volitve.

Davki v letu 1879 so znašali: Neposredni 94,249,000 gl. V letu 1878 so znašali 93,358 gl. Tedaj se je v letu 1879 za 891,000 gl. več neposrednih davkov vplačalo, nego v letu 1878. Izvenredni davki v letu 1879 so znašali 178,938,000 gl. V letu 1878 so znašali 172,391,000 gl. Tedaj se je v letu 1879 za 6,547,000 gl. več izvenrednih davkov vplačalo, nego v letu 1878. Vsi davki so tedaj v letu 1879 za 7,438,000 gl. več znesli, nego v letu 1878.

Prebivalci poknežene grofije gorisko-gradiske! Raznim nezgodam, katere uže več let neprenichoma preganjajo naše prebivalstvo na kmetih, pridružilo se je lansko leto silno deževje in za njim vse pokonečevalna suša in zadušila sta zemlji rodilno moč, poljedelcem pa zaprla življenja vire.

Ob spodnji Soči, na Krasu, v Brdih in na nekaterih straneh tržiške rovani i goriske okolice je prebivalstvo najhuje zadeto in hira zdaj v največji revščini. Najpotrebniši mej siromaki so pač kmalo porabili revne ostanke, katere je bilo še moč odrgati razljutenim elementom. Usmiljenje sosedov jim je brzo prihitelo na pomoč i visokodušne rodbine, občinski zastopi, milosrčni duhovniki so si prizadevali in si še prizadevajo, oživljati in vrejati vzajemno dobrodelnost. Toda, kakor se krčijo od dne do dne pripemočki malega števila premožnih, tako rase na drugo strani beda in lakota in njima se neusmiljeno pridružuje najostrejša zima ter polni mero nesreče.

Človek bi se razjokal, ko si živo predoči silne stiske mnogih družin i groza ga mora pretresti zrečega v žalostne prizore obupa.

Kdor ponudi dobrodelno roko onim nesrečnim, katerim je vse poslo, česar treba za življenje, odliči se v službi človečanstva. Rešiti nesrečne brate bolezi, obupa, smrti, ni samo sladko delo, ampak je tudi sveta dolžnost vsakemu, kdor more.

In ta plemeniti čut je združil znamenito število človekoljubov v zbor, pri katerem so se po resnem posvetovanji dogovorili, kako naglo in izdatno pomagati revežem, kajti tudi državna pomoč nikakor ne zadostuje pravi potrebi.

Ker nam je zbor dal častno nalogo, da pod protektoratom Nj. E. gospoda grofa I. K. Coronini-ja storimo vse, kar je v ta namen potrebno, ustanovili smo se v podporni odbor za nabiranje in delitev milodarov.

Zedinjeni pod zastavo dobrodelnosti, onega čuta, kateri zastavlja vso zaslugo v to, da more pomagati ubogim brez razločka stanu, verospoznanja ali narodnosti — saj je revščina vsem vkupna — obračamo se podpisani z vso iskrenostjo do javne milodarnosti.

Denar, žito, blago za obleko, sploh vse, s čemur se more v potrebi pomagati, bo de se radovoljno sprejemalo in z najtoplejšo hvaležnostjo, nabiralo pri Andreju vitez Pauletič-u v Gorici v gosposki ulici št. 268 naglo, pa po najboljšem spoznanji obračalo v odločeni namen.*

V Gorici, 27. januarja 1880.

Podporni odbor:

Alozij Pajer vitez Monriva, predsednik — Andrej Pauletič vitez Vialpino, predsednikov namestnik — Bianchi baron Leonard duca di Casalanza — Catinelli vitez Karol — Chlumetzky Iv. Kr. vitez, tajni svet. Nj. V. — Czörnig baron Karol, tajni svet. Nj. V. — Deperis dr. Josip — Gasser Ivan — Hentschel vitez Mihael — Hohenlohe princ Egon — Peruzzi France — Peteani baron Ferdinand — Ritter pl. Záhony baron Eegen — Ritter pl. Záhony vitez Viljem — Tonkli dr. Josip.

Dostavek uredništva. Beda na Goriskem, vzlasti ob spodnej Soči, na Krasu, v Brdih i nekaterih straneh tržiške rovani i goriske okolice je tolika, da se je brez zdatne pomoči najhujšega bati. Iz dna srca kličemo tedaj tudi mi vsem, katerim je mogoče kaj pomoči: Usmilite se ubožih, dajte jim kruha! Bog Vaših darov ne pozabi.

* Tudi uredništvo „Edinosti“ prejema darove tako za Gorisko i Gradiško, kakor tudi za Istro.

Odbor za stradajoče v Istri v Pazinu je nabral doslej nje blizu 3300 gld. v gotovini, 50 koecev, 400 kilov kisle repe in zelja, 300 kilov krompirja, 3548 kilov žita, 455 kilov moke in 2020 kilov sočivja. To je gotovo lepa svota, ako pomislimo, da je tudi pri nas na Slovenskem in tudi na Hrvatskem slaba letina bila. Posebno se je odlikovala in pripomogla k temu vspehu duhovščina na Kranjskem. Tako n. pr. je en sam župnik (g. Kulevica v St. Vidu na Dolenskem) nabral in odboru odposlal 163 mernikov, t. j. 3730 kilov žita in sočivja. — Odbor je doslej kupil 270 vreč turkinje (koruze), nekoliko vreč fižola i ječmena in mej siromake nekoliko sam razdelil, nekoliko po župnikih razdeliti dal; to se ve, da so se tudi one viktualije, katere je dobil, mej siromake razdelile. Drugikrat kaj več. *)

*) Lepo prosimo.

(Ured.)

Dolenjska železnica. Predzadnji vtorek se je v državnem zboru vložilo več prošelj dolenjskih občin i tudi prošnja kranjske poljedelske družbe za zidanje dolenjske železnice.

O Abendrothovih zadevah je minoli teden odgovoril minister Horst na interpelacijo poslanca gosp. Obreza. Iz odgovora se vidi, da se vlada brani vsake odgovornosti i da se od nje ni nadejati pomoči. Gosp. Obreza hoče neki to stvar dalje gnati i pri sodbi pravice iskati.

V Trstu ni več Slovencev. Koliko se v Trstu vlada na Slovence ozira, tega smo se prepričali že večkrat. Tudi sedaj je po voglih nalepljen oglas zastran volitve enega poslanca iz IV. razreda v mestni zbor v laškem i nemškem jeziku. Vse popravnje: Kde smo pa mi Slovenci, druga narodnost v deželi? Nemamo li pri volitvah tiste pravice, katero imajo Lahi i Nemci?

Pevec od sv. Ivana, kateri so pri vsaki priliki in slavnosti sodelovali, ne le v tržaški okolici, ampak izven meje, pogrešali smo pri koncertu sl. podpornega društva v gledališču „Venice“. Čudno se je to slehernemu zdelo, da ravno oni, ki so vselej na migljaj radostno sodelovali, pri koncertu niso nazočni bili. Te dni smo dobili pismo od pevskega zbora, v katerem toži, da se ni na nje ozir jemalo. Stvar pa je taka, kakor je en pevec ivanskega zbora v našem uredništvu izjavil, da vsa krivda izvira po nekem tamošnjem učitelju, ki ima bajne veliko strahu podučevati slovensko petje.

Novikof, ruski poslanec na turskem dvoru, ima te dni skoz Trst potovati. Njegova pobišnina v 8 železnih vagonih je uže v saboto odplula v Carigrad z Llojdomim parnikom. Vse se je čudilo nad 17 pesti visocim konjem, katere so na parnik vkricali. Kočije in druga oprava, vse je kaj dragoceno i lično.

Velik Restaurant Puntigam. V veliki pivarni Puntigam se od sabote dalje toči steinfeldsko pivo od bratov Reininghaus, kar je v dokaz, da je steinfeldsko pivo najbolje.

Hudobni jeziki slepe okoličane, da bodo morali priseči, če se vpišejo v veteransko društvo. To je grda laž, to društvo, ki je koristno za Trst in okolico, ni tako, da bi človek moral vojak biti, in je le za to, da obogum pomoč deli, za časa vojske pa ranjenim streže. Ko kdo izmed društvenikov umre, skaže se mu zadržati čast s tem, da vso društvo za pogrebom gre, za mrtve pa se beró potem vsako leto maše. Okoličani! ne poslušajte krivih prorokov, ki vam le lažejo i zdražbe delajo. Kako lepo bo to veteransko društvo, ki bo v posebnih prilikah nastopalo v opravi nekdanjega batalijona se svojo zastavo in godbo. Vpišite se le urno in obilo, kajti društvo ima uže lepo število udov; vam bo to le v čast in ponos in v lep spomin na nekdanji vrli domači batalijon. Kdor vam pa o prisegi kaj laže, povejte mu, da je bedak, da o prisegi še govorjenja ni. To laž so raztrosili Avstriji nasprotniki, kateri v Italijo gledajo.

Statistika. V Barkolanski fari je bilo rojenih v letu 1879 41 moškega, 37 ženskega spola, skupaj 78; umrlo jih je: 25 moškega, 20 ženskega spola, skupaj 45. — Porok je bilo 18.

Statistika iz Rojana. V letu 1879 je bilo rojenih: 199, 106 moškega, 93 ženskega spola; umrlo jih je: 133, 69 moškega, 64 ženskega spola; porok je bilo 30. — Dnš nad 4000, 1 župnik, 1 kaplan (jezik v cerkvi: slovenski), učitelji 3, učiteljci 2 (ena uč. fantiče I. razreda), 1 učitelj uč. petje — 1 poljedelstvo — 1 risanje, — 1 ženska ročna dela; nedelska šola je nebala. — 2 učitelja III. razreda učita slovenski in italijanski.

V ketnarske duhovnji je bilo lansko leto rojenih 94, in sicer 43 fantičev in 51 deklic. Mej te je všteti 16 mrtvo rojenih. — Umrlo je doma 32 moških in 36 ženskih, skupaj 68. V tržaški bolnišnici jih je umrlo 8 iz tukajšne duhovnije. — Poročenih je bilo 14 parov.

Razne stvari.

Na jutro po zaplenitvi tiskarne nihilistov je šel peterburški mestni glavar Surov k cesarju poročat mu o tej zadevi. Car Aleksander se je živo zanimaval o vsem, kar mu je pravil mestni glavar, ki je bil v minolej noči sam na mestu; car mu je večkrat v besedo segel ter ga o posameznostih vpraševal, po dovršenem poročilu pa mu je srčno v roko segel. Surov dobože zarad tega višjo stopinjo i red. Vsak redar, kateri so nihiliste zasačili, dobil je 1500 rubljev, druga poslavljena i darila se jim obečajo. Našba te skrivne tiskarnice je zarad tega jako pomenljiva, ker se je s tem glavna tiskarnica časnika „Narodnaja Volja“ zaprla, i ker je policija dobila v roke enega izmed nihilističnih glavarjev, če tudi mrtvega; še bolj pomenljiva pa je zato, ker je car, kakor je uže dokazano, le s tem odšel nevarnosti novega napada na njegovo življenje, ker je policija hudodelce prenagljala. Kar je bil car v Moskvi napaden, čujó ga z vso skrbjo. Nihilisti rabijo vse mogoče zvijače, da bi se mu približali. Tako se pri-

poveduje: Pred nekaterimi dnevi je prišel v zimsko palačo ordonančni častnik, kateri je imel cesarju izročiti važna pisma, ki mu jih je dal general Gurko. Častnik je zahteval, da mora takoj s carjem govoriti. Carjev pribočnik pa ni imel prave vere v častnikove besede, ker se je nekako čudno i ne prav vojaško vedel, zato je telegrafiral Gurku, naj brez odloga v zimsko palačo pride. Deset minut pozneje je bil Gurko uže v palači. Častnika so zaprli. Zadnja poročila trdó, da je zaplenitev nihilistične tiskarnice ovadila tudi družabnike; vsled tega so v Odesi kar naglo mnogo nihilistov zaprli; general Tottleben pa je bil zarad tega iz Odesi v Peterburg poklican. Vse to je nihilistom smrten udarec.

Italijanska kraljica, toliko česčena krasotica Margerita, uže od tistega časa boleha, kar je bil kralj v Napoli zavratno napaden. Domisljuje si namreč časi, da jo zalezavajo morilci i zato si ne upa iz svoje palače. — Tudi kronane glave imajo svoje težave.

Ruska cesarica je 4. t. m. v Petroburg prišla še precej zdrava. Ljudstvo je okrasilo ulice, po katerih se je peljala.

Turška vojašnica na Bosporu blizu Carigrada se je podrla. 200 vojakov i častnikov je mrtvih, 300 pa ranjenih.

Povodenj zopet preti soseskam blizu Dunaja. Vasi, katere so bile uže v minolem meseci zadete po povodnji, zapuščajo prebivalci. Pri Albernu in Ebersdorfu leže velikanski skladi ledu, katere je Donava navalila; ko pride zopet led v tok, bati se je, da se zajezi i da se Donava celo v Leopoldstadt vsuje.

Tudi mesto Ptuj je v nevarnosti, ker je Drava zamrzla i ko se led odtrga, takrat nastopi velika nevarnost, da se voda po spodnjem mestu ne razlije.

Ljudsko popisovanje v Bosni i Hreegovini. Iz dotičnega pregleda, kateri je razglasila bosensko-hreegovinska deželna vlada, posnemamo to le: Te deželi imate 1,142,147 prebivalcev, 599,026 moškega, 543,121 ženskega spola. Po verozakonu je 442,500 muhamedanov, 487,022 pravoslavni, 208,950 katoliških kristijanov, 3,426 judov in 249 drugovernikov. Po stanu je 627,414 neomozenih i neoženjenih, 446,138 omoženih i oženjenih, in 68,595 vdovcev in vdov; po poklicu 1,082 duhovnikov, 678 uradnikov, 257 učiteljev, 94 zdravnikov, 94,393 hišnih, zemljskih posestnikov i kapitalistov; 83,402 kmetov, 10,876 tovarničarjev, trgovcev i obrtnikov, 54,779 pomočnih delalcev, dninarjev i služabnikov. Mest je 37, trgov 34 in vasi 4,894, hiš 187,510, ki imajo 196,188 stanovanj. Največ prebivalcev imajo mesta: Serajevo 21,377, Mostar 10,848, Banjaluka 9,560, Bjelina 6,090, Travnik 5,887, Doljna Tuzla 5,199, Livno 4,597. V vseh mestih prevagujejo muhamedanci; judov je največ v Serajevem.

Hlevov je: za veliko živino 83,142, za malo živino 64,141; kol za konje 6,364, za vole 25,701; konj žrebcev 3,181, kobil 51,346, konj 68,673, žrebet i žrebic 32,780; mezgov i mul 411; oslov 2,681; goveje živine: bikov 7,824, krav 243,936, volov 193,675, telet in junčkov 309,442; bivolvov: bikov 37, krav 369, volov 49, telet in junčkov 320; ovac 831,285, koz 514,990, prašcev 427,091; bučelnih panjev 109,372.

Tržno poročilo.

Na našem trgu se začinja zopet nekoliko več gibanja, posebno v žitu, fižolu in drugem živežu.

Kava. — Prodalo se je kave zadnji čas prav malo, vendar pa so cene temu blagu zmerom stanovitne in trdne, in lastniki na Nemškem in tukaj nočejo nič popustiti. — Mogoče je torej, da cene kaj porastó, kakor hitro boše kupčija z notranjimi deželami bolj živahna, česar se je nadejati.

Prodajala se je kava Rio od f. 70—74, 1/2 fina in fina f. 78 do f. 84, najfinija in izborna f. 86—f. 96; Moka f. 115—f. 122, Ceylon biser f. 136—f. 144.—, Ceylon plant. najfn. f. 127 do f. 138.—, fina in polufina f. 115—f. 124.—, slabeja f. 108 do f. 112.—, Portorico f. 108—f. 112.—, Malabar nat. f. 96 do f. 98.—, St. Domingo f. 78—f. 96.—, Bahia f. 60—f. 73.—, Java f. 97—f. 100.

Olje — še zmerom zanemarjeno, vendar pa nočejo imetniki na ceni nič popustiti, temveč so nagneni s cenami poskočiti, da le kupčija v tem blagu kaj bolj oživi.

Na borsi so se ustanovili te le cene: olje jedilno italijansko f. 48—f. 50, fino in najfiniješe namizno f. 65 do f. 80.—, Corfú jedilno f. 44 do f. 53.—, dalmatinsko s certifikatom f. 46 do f. 47.—, istrsko dobro uležano in čisto f. 47 do f. 48.—, laneno f. 37.—, bombažno ali kotonovo f. 34 do f. 41.

Sadje — nekoliko bolj mlahovo, akopram so došla poročila z Grškega in male Azije, da tam nij še dosti tega blaga. — Cene so nespremenjene ostale, kakor smo jih zadnjič naznanili.

Riz — prodaja se še zmerom po starih cenah, akopram je zdaj nekoliko več prašanja po tem blagu. — Cene so zadnjič naznanjene, — to je od f. 18—f. 23.

Slanina in mast. — Sliši se, da so cene temu blagu na Angliškem padle; pri vsem tem pa so primerno še zmirom više, nego tukaj, zarad česar nema ta vest na naš trg skoro nobenega upljava in to toliko manj, ker tukaj nij dosti blaga v zalogi. — Cene so: za americkansko slanino 11/13 komadov v zaboju f. 44 do f. 44 1/4, 14/16 f. 42 1/2 do f. 43 1/2, mast Bankroft I. f. 51.—, Wilcox f. 50.—.

Petrolij — se prodaje še vedno po stalnih in trdnih cenah in bi gotovo še kaj poskočil, ako bi ne bile naročbe tako picle. Cena mu je f. 10 do f. 10.10.

Domači pridarki. — Kupčija v žitu in fižolu je zopet nekoliko oživela, v žitu je bila zadnje dni bolj živahna kupčija, vsled tega so se cene bolj vtrdile, — fižola fineše baže so cene celo zdatno poskočile, tako sicer, da se danes prodaja cukrenec (koks)

po f. 14 1/2 do 15.—, bohinee po f. 13 1/2, rudeči po f. 12 1/2, zeleni dolgi po f. 12 3/4 do f. 13.—, bel t. 13.—, mandolon f. 13 1/2, mešani nov f. 10 1/2, stari f. 9 1/4 do f. 9 1/2. — Maslo še zmerom zanemarjeno; prodaja se dobro štajersko po f. 75 do f. 78.— — Za slive nij prašanja. — Moke fine, ki so nekoliko padle pred 8 dnevi, utegnajo zopet kaj poskočiti.

Vrednostni papirji so postali zadnji čas nekoliko slabiji, kajti borska se je prestrašila one novice, da Avstrija postavlja vojske na italijansko mejo in da je mogoč kak konflikt mej Italijo in Avstrijo. Vendar pa se utegnajo kurzi zopet zboljšati, ker Berolinska borska ne kaže nobene poparjenosti, temveč se tam papirji še vedno po rastočih kurzi prodajajo. — Da pa Berolinska borska tudi na Dunajsko vpljiva, to je znana reč. — Torej za zdaj se menda še nij bati posebnih kalamitet. — Industrijelni papirji niso toliko trpeli, bolj je pa trpela renta avstrijska, ki je pa uže danes v nekoliko boljšem menjenju.

Dunajska Borsna

dne 17. februarja.

Enotni drž. dolg v bankovcih	71	gld.	40	kr.
Enotni državni dolg v srebru	72	"	15	"
Zlata renta	85	"	20	"
1860. državni zajem	129	"	75	"
Delnice narodne banke	843	"	—	"
Kreditne delnice	305	"	20	"
London 10 lir sterlin	117	"	—	"
Srebro	—	"	—	"
Napoleoni	9	"	34	"
C. kr. cekini	5	"	53	"
100 državnih mark	57	"	65	"

Sadna drevesca

jako žlahnih plemen: jabelka, hruske, črešnje višnje, breske, orehi, ribez itd., kakor tudi gojzdana drevesca so po prav nizki ceni na prodaj na vrtu deželne kmetijske šole v Gorici in sicer po 20 kr., prav velika 30 kr.; gojzdana drevesca po 5 kr., ribez po 2 kr.

Tudi je na prodaj več tisoč 3 letnih sajenic špargljevih, 100 kosov po 80 kr.!

Naročila sprejema le do konca februarja t. l.

Vodstvo slovenskega oddelka deželne kmetijske šole v Gorici.

Nič več ne bo kurjih očes.

Odpravlja jih tehnični operater

POLIGLOT SAKMAL

Dogana št. 7, dopoldue od 10—1 ure.

Dobre, pravične, nepokazene

Voščene sveče,

za katere dajejo poročstvo, iz najboljšega čistega čebelnega voska, katere izverstno lepo in prav počasi goré, prodajata po najnižji ceni.

P. & R. Seemann

v Ljubljani.

CURIEL & CANTONI

Piazza S. Giovanni, Palazzo Diana

Novo naročilo

porcelana, lončene posode i stekla

vsake vrste i cene, od najlepšega do najnavadnejšega.

Umetniške majolike, reči za darove i lišp, posode za pivo i punč iz kristala, reči za tobak iz porcelana itd. itd. za na mizo, za kavo i čaj.

IZVOŽNJA

Noročbe na debelo po fabriških cenah.

Najboljši isterski refošk

po 1 gold. botelja.

Kdor ga želi kaj kupiti, naj se obrne do

Upravništva.